

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 566/2023-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov **OTNAVA GROUP a.s.**, Zadunajská cesta 6/A, Bratislava, a **TLM Group s.r.o.**, Zadunajská cesta 6/A, Bratislava, zastúpených advokátkou JUDr. Evou Krchňavou, Rudlovská cesta 47, Banská Bystrica, proti postupu Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B5-23Cb/300/2015 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 23Cb/300/2015) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B5-23Cb/300/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestský súd Bratislava III **je povinný** sťažovateľom nahradiť trovy konania v sume **560,90 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia označení v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 12. septembra 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B5-23Cb/300/2015, pôvodne vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 23Cb/300/2015. Sťažovatelia v petite ústavnej sťažnosti navrhujú, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov a zároveň im priznal primerané finančné zadostučinenie v sume 1 000 eur každému zo sťažovateľov, ako aj náhradu trov konania vo výške 590,60 eur.

2. Uznesením ústavného súdu č. k IV. ÚS 566/2023-15 zo 7. novembra 2023 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B5-23Cb/300/2015 a vo zvyšnej časti (pre porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) bola odmietnutá z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sú v postavení žalovaných 1 a 2 v súdnom konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti vedenom na mestskom súde pod sp. zn. B5-23Cb/300/2015, pôvodne vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 23Cb/300/2015 na základe žaloby žalobcu ADVANTAGE CAR RENTAL, s. r. o., Kopčianska 20, Bratislava, IČO 35 794 259 (ďalej len „žalobca“).

4. Dňa 10. januára 2022 okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu žalobcu zamietol a sťažovateľom priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 11. marca 2022.

5. Bez zbytočného odkladu po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku právna zástupkyňa sťažovateľov zaslala okresnému súdu vyčíslenie trov predmetného súdneho konania, a to 23. marca 2022.

6. Keďže okresný súd ani po viac ako dvoch mesiacoch od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku nevydal uznesenie o výške náhrady trov konania, právna zástupkyňa sťažovateľov podaním z 19. mája 2022 požiadala o vydanie uznesenia o trovách v predmetnom súdnom konaní.

7. Keďže k vydaniu uznesenia nedošlo, opätovne túto žiadosť podala 12. septembra 2022.

8. Opakovane žiadosť o vydanie uznesenia o trovách konania podala právna zástupkyňa sťažovateľov 19. decembra 2022.

9. Okresný súd na už uvedené žiadosti nijako nereagoval a uznesenie o výške náhrady trov nevydal.

10. Právna zástupkyňa sťažovateľov sa pokúsila prostredníctvom emailovej správy z 3. mája 2023 adresovanej pani [REDAKOVANÉ], zamestnankyni okresného súdu a asistentke sudcu [REDAKOVANÉ], ktorý rozsudok vydal, zistiť, z akých dôvodov uznesenie o výške náhrady trov konania nebolo sťažovateľom doteraz zaslané.

11. Opakovane sa právna zástupkyňa sťažovateľov dožadovala oznámenia dôvodov nezaslania predmetného uznesenia o výške náhrady trov konania e-mailovou správou zaslanou 10. mája 2023 pani [REDAKOVANÉ], zamestnankyni okresného súdu, ktorá vytvorila doložku právoplatnosti rozsudku.

12. Ani na jednu z e-mailových správ právna zástupkyňa sťažovateľov nedostala žiadnu odpoveď.
13. Po nadobudnutí účinnosti novej súdnej mapy, t. j. po 1. júni 2023, prešla obchodnoprávna agenda okresného súdu, t. j. aj spis, v ktorom stále nebolo vydané uznesenie o výške náhrady trov konania, do kompetencie mestského súdu. Ani tento konajúci súd však za viac ako tri mesiace, odkedy má spis vo svojej kompetencii, nebol schopný požadované uznesenie o výške náhrady trov konania vydať.
14. Napriek skutočnosti, že od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku už uplynulo viac ako jeden a pol roka, okresný súd a po nadobudnutí účinnosti príslušných ustanovení zákona č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov v znení neskorších predpisov ani mestský súd nevydali uznesenie, ktorým by bolo rozhodnuté o výške náhrady trov konania.

II.

Argumentácia sťažovateľov

15. Podstatou argumentácie sťažovateľov je tvrdenie o tom, že v napadnutom konaní zo strany okresného súdu dochádzalo a v súčasnosti v konaní mestského súdu dochádza k zbytočným priet'ahom v súvislosti s rozhodovaním o výške náhrady trov konania.
16. Okresný súd ako súd konajúci v danom súdnom konaní pôvodne, ako aj mestský súd, do ktorého kompetencie predmetný súdny spis prešiel od 1. júna 2023, podľa názoru sťažovateľov boli v rámci plnenia svojich povinností nedbalé až nečinné, keď za rok a pol po tom, ako bol sťažovateľom právoplatne priznaný nárok na náhradu trov súdneho konania, nevydali jednoduché uznesenie o výške tejto náhrady, a to napriek tomu, že právnu zástupkyňou sťažovateľov bolo okresnému súdu ako podklad doručené vyčíslenie trov konania, ktoré sťažovateľom počas súdneho konania vznikli.
17. Touto nedbalosťou a nečinnosťou konajúcich súdov vznikli v danom súdnom konaní priet'ahy, ktoré zapríčinili, že po viac ako jeden a pol roku sťažovateľom nebolo umožnené domáhať sa, či už priamo od uvedeného žalobcu, alebo prostredníctvom exekúcie, právoplatne priznanej náhrady trov konania, na ktorú majú, čo sa týka základu, nesporne nárok.
18. Čo sa týka právnej a faktickej zložitosti veci, uznesenie o výške náhrady trov konania je jeden z najjednoduchších typov súdneho rozhodnutia, ktoré je dokonca vydávané ani nie sudcom, ale súdnym úradníkom. Navyše v danom súdnom konaní bolo uskutočnených v jeho priebehu len niekoľko úkonov sťažovateľov a nešlo teda o nijako náročné určovanie výšky náhrady trov konania.
19. Čo sa týka správania sťažovateľov, títo bez zbytočného odkladu napriek tomu, že Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) ich k tejto povinnosti nezaväzuje, zaslali konajúcemu súdu vyčíslenie vzniknutých trov konania, ako aj ďalšie príslušné doklady (osvedčenie o dani z pridanej hodnoty, technický preukaz motorového vozidla použitého na presun do miesta konania pojednávania), ktoré sú potrebné k rozhodnutiu o výške náhrady trov konania. Sťažovatelia iniciatívne vlastnými podaniami na účely zabránenia priet'ahom v konaní nabádali opakovane konajúci súd k splneniu jeho povinnosti vydať uznesenie o výške náhrady trov konania.

20. Postup okresného súdu sa nedá v danom súdnom konaní nazvať inak ako absolútne pasívny. Súd nielenže nevydal včas uznesenie o výške náhrady trov konania, ale nijakým spôsobom nereagoval spolu na päť podaní sťažovateľov, ktorými títo vyzývali konajúci súd na vydanie predmetného uznesenia, resp. sa dožadovali uvedenia dôvodov, pre ktoré dosiaľ nebolo predmetné uznesenie vydané.

21. Čo sa týka postupu mestského súdu, do ktorého kompetencie spor prešiel, tento nevyvinul taktiež žiadnu aktivitu na splnenie povinnosti vydať požadované uznesenie o výške náhrady trov konania, a to počas vyše troch mesiacov, čo mal súdny spis vo svojej kompetencii.

22. Tiež je v tejto súvislosti potrebné poukázať na zákon č. 201/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov. Predmetnou novelou Civilného sporového poriadku bolo uzákonené, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. Z prechodných ustanovení tejto novely vyplýva, že ak rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nadobudlo právoplatnosť pred 1. júlom 2023, lehota na vydanie uznesenia podľa § 262 ods. 2 CSP v znení účinnom od 1. júla 2023 začína plynúť od 1. júla 2023. Z uvedeného vyplýva, že, odhliadnuc od dlhodobých prietáhov v konaní spôsobených ešte okresným súdom, mestský súd porušuje platný právny predpis, a to § 262 ods. 2 CSP, keď o výške náhrady trov konania nerozhodol najneskôr 29. augusta 2023, t. j. do 60 dní od 1. júla 2023.

23. Predmetom uznesenia, ktorého bezdôvodné nevydanie spôsobuje prietahy súdneho konania, má byť priznanie výšky náhrady trov konania sťažovateľom, ktorí mali v konaní 100 % úspech. Zo súdneho konania a z postavenia sťažovateľov v tomto konaní vyplýva, že títo boli nie vlastnou aktivitou postavení do pozície žalovaných, boli prinútení aktívne sa brániť, zo svojho vynaložiť finančné prostriedky na právnu pomoc advokáta a keď napokon dospeli k víťazstvu v konaní, t. j. dosiahli zamietnutie žaloby, tak následne vyše jeden a pol roka nie sú schopní dosiahnuť jednoduché rozhodnutie, ktoré je základom pre návrat vynútenej investície do právnej služby.

24. Do úvahy v prípade extrémne oneskoreného vydania uznesenia o výške náhrady trov konania je potrebné zobrať i to, že sa oddáľovaním možnosti exekvovania oprávneného nároku sťažovateľov znižuje úspešnosť vymožitelnosti náhrady trov konania od žalobcu.

25. Sťažovatelia podali v priebehu rokov 2022 a 2023 opakované žiadosti o vydanie uznesenia o výške trov konania, kontaktovali kompetentné zamestnankyne súdu i adresne prostredníctvom e-mailových správ, avšak celá ich aktivita v tomto smere zostala bez povšimnutia konajúceho súdu. Sťažovatelia v zmysle ustálenej judikatúry zastávajú názor, že nie je ich povinnosťou pred podaním ústavnej sťažnosti na ústavnom súde postupovať podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení [ďalej len „zákon o súdoch“ (napr. nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 26/95 z 25. októbra 1995)] a túto možnosť v záujme hospodárnosti konania a urýchlenia vyriešenia veci nevyužili.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

26. Na výzvu ústavného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti reagovala predsedníčka mestského súdu, ktorá v podaní sp. zn. 1SprV/585/2023 zo 4. decembra 2023 uviedla, že zo súdneho spisu je zrejmé, že v predmetnom konaní došlo zo strany mestského súdu k priet'ahom, a to v období od 11. marca 2022, keď nadobudol právoplatnosť rozsudok okresného súdu č. k. B5-23Cb/300/201-354 z 10. januára 2022, do 14. novembra 2023, keď bolo vydané rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka č. k. B5-23Cb/300/2015-395 o výške trov konania. Uznesenie bolo doručené žalobcovi 14. novembra 2023 a sťažovateľom 15. novembra 2023.

27. Predsedníčka mestského súdu štetním zistila, že k vzniku priet'ahov v konaní došlo z objektívnych príčin, bez subjektívneho zavinenia zákonného sudcu, a to najmä z dôvodu nadmernej zaťaženia súdneho oddelenia zákonného sudcu. Vysoký počet vecí v oddeleniach zákonného sudcu a potreba ich vybavovania v poradí, v akom boli podané na súde, neumožnili zákonnému sudcovi bezpriet'ahový postup vo veci. Na plynulosť a rýchlosť konania malo vplyv aj prerozdeľovanie vecí z dôvodu personálnych zmien na súde, keďže konkrétne v súdnom oddelení sp. zn. B5-23Cb/300/2015 došlo dvakrát k zmene zákonného sudcu.

28. V nadväznosti na už uvedené predovšetkým poukazuje na skutočnosť, že zo súdneho spisu sp. zn. B5-23Cb/300/2015 vyplýva, že sa sťažovatelia v namietanom konaní počas tvrdenej nečinnosti súdu nijakým spôsobom nesnažili tejto nečinnosti zabrániť. Sťažovatelia nevyužili postup podľa § 62 až § 68 zákona o súdech, nečinnosť súdu nenamietali a nepristúpili k podaniu sťažnosti na priet'ahy v konaní adresovanej predsedovi okresného súdu. V kontexte posudzovania porušenia práv sťažovateľov, ktorého konštatovania sa domáhajú, predsedníčka mestského súdu zastáva názor, že sťažovatelia si v zmysle zásady „*vigilantibus iuris*“ nedostatočne strážili svoje práva, keď počas tvrdenej nečinnosti súdu nevyvinuli takú procesnú aktivitu, ktorá by smerovala k urýchleniu súdneho konania (obdobne nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 564/2015, sp. zn. I. ÚS 301/2017). Uvedené možno zohľadniť najmä s ohľadom na sťažovateľmi požadovanú výšku primeraného zadost'učinenia.

29. Na záver predsedníčka mestského súdu navrhla, aby ústavný súd nepriznal sťažovateľom primerané finančné zadost'učinenie.

III.2. Replika sťažovateľov:

30. Sťažovatelia v replike z 12. januára 2024 k vyjadreniu predsedníčky mestského súdu uviedli, že obranu mestského súdu považujú za nedôvodnú vo vzťahu k porušeniu svojich ústavných práv. Sťažovateľom je známa argumentácia súdov v obdobných prípadoch, keď predsedovia súdov bránia svojich sudcov poukazom na poddimenzovanosť súdov, objektívne dôvody dlhých lehôt pri vydávaní rozhodnutí a prenášanie zodpovednosti na štát. Problémy justície so zabezpečením práva na spravodlivosť a dosiahnutie rozhodnutia vo veci v primeranej lehote nemôže byť však na ťarchu účastníkov konania. Je vecou súdov a ich organizácie, aby vyvíjali taký tlak na štát, ktorý zabezpečí

riadne plnenie tejto úlohy a prístup občana k súdu tak, aby bolo v jeho veci rozhodnuté v lehote, v ktorej má pre neho ešte súdne rozhodnutie vôbec význam.

31. Konanie sp. zn. 23Cb/300/2015 bolo začaté na okresnom súde ešte v roku 2015, pričom vo veci bolo právoplatne rozhodnuté 11. marca 2022. Už toto samotné konanie trvalo dlho, pričom v konaní úspešným sťažovateľom bolo priznané právo na náhradu trov konania. Sťažovatelia vynaložili v konaní náklady za trovy advokáta, ktoré im mali byť nahradené žalobcom. Rozhodnutie o náhrade trov konania však bolo vydané a sťažovateľom doručené až po vyše 1 roku a 8 mesiacoch a aj to len na základe skutočnosti, že podali ústavnú sťažnosť pre porušenie svojho ústavného práva.

32. Sťažovatelia nesúhlasia, že by svojim správaním prispeli k tomu, že v konaní došlo k prietahom. Ako z ústavnej sťažnosti vyplýva, sťažovatelia okrem zaslania vyčíslenia trov konania ďalšími 5 výzvami žiadali okresný súd, aby vydal rozhodnutie o náhrade trov konania. Zároveň sa aj telefonicky snažili kontaktovať zodpovedného pracovníka (asistentku, tajomníčku), ale nielenže sa im nepodarilo kontaktovať týchto pracovníkov, ale častokrát ani len na súd dovolať. Je potrebné uviesť, že rozhodnutie o náhrade trov konania vydáva vyšší súdny úradník, nie zákonný sudca, pričom zákonný sudca sa zmenil 7. októbra 2021, teda ešte pred rozhodnutím vo veci samej. Teda samotná zmena zákonného sudcu nemohla časovo ovplyvniť vydanie rozhodnutia o náhrade trov konania. Argumentácia mestského súdu, že sťažovatelia nepostupovali podľa § 62 až § 68 zákona o súdech, a tým prispeli sami k prietahom, je neprijateľná. Súd ako porušovateľ zákona v tejto veci sa nemôže vyvíňovať tým, že účastník konania (strana sporu) si zvolil na svoju obranu iný zákonný spôsob – podanie ústavnej sťažnosti, teda sa o pomoc obrátil priamo na ústavný súd a nepostupoval podľa zákona o súdech. Sťažovatelia nemali dôveru vo vyriešenie veci týmto postupom, pričom podaniu ústavnej sťažnosti zo zákona nemusí predchádzať postup podľa už citovaného zákona.

33. Mestský súd považuje požadované finančné zadostučinenie za neprimerane vysoké. Sťažovatelia poukazujú na svoje odôvodnenie požadovanej výšky finančného zabezpečenia, ktoré podrobne rozpísali vo svojej ústavnej sťažnosti v bode V a túto výšku (1 000 eur pre každého) požadujú za primeranú.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

34. Dňa 1. júna 2023 nadobudol účinnosť § 18n ods. 2 písm. c) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého „od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva v obchodnoprávných veciach vrátane vecí podľa § 23 a § 26 až § 29 Civilného sporového poriadku v znení účinnom od 1. júna 2023 a agendy konkurzu, reštrukturalizácie, oddĺženia a obchodného registra z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava IV a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava III.“. Podľa ods. 5 tohto ustanovenia „v súvislosti s prechodom výkonu súdnictva podľa odseku 2 prechádzajú od 1. júna 2023 práva a povinnosti z osobitných vzťahov sudcov k štátu z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava IV a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava III, ak ide o sudcov, ktorých prevažujúci obsah rozhodovacej činnosti tvorí agenda podľa odseku 2 písm. c)“. V napadnutom konaní po 1. júni 2023 je oprávnený a povinný konať mestský súd ako právny nástupca okresného súdu.

35. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavnej sťažnosti, keďže na základe podania okresného súdu, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce zo spisu okresného súdu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

36. Podstatou argumentácie sťažovateľov je námietka porušenia označených práv podľa ústavy a dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom súdnom konaní.

37. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

38. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už citovaných práv vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

39. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku.

40. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

41. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o výške trov konania predstavuje štandardnú rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov.

42. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, bolo správanie sťažovateľov v postavení žalovaných. Ústavný súd nezistil také správanie sťažovateľov, ktoré by výrazne prispelo k vzniku zbytočných prietahov v napadnutom konaní.

43. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotí, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, je postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom

vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

44. Aj keď ústavný súd vnútorne do istej miery chápe rozhorčenosť nad pracovnými podmienkami konajúcich všeobecných súdov, vyjadrenie mestského súdu, v ktorom poukázal na personálne zmeny, nedostatočné obsadenie súdu a nedostatočné podmienky na prácu sudcov, vo vzťahu k tomuto konaniu o ústavnej sťažnosti vo vzťahu k zbytočným prietahom nemohol akceptovať, pretože v súlade s ustálenou judikatúrou (napr. I. ÚS 3/2020) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v konaní.

45. Z vyžiadaného spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že 10. januára 2022 okresný súd vyhlásil rozsudok č. k. B5-23Cb/300/201-354, ktorým žalobu žalobcu zamietol a sťažovateľom priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 11. marca 2022. Dňa 14. novembra 2023 bolo vydané rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka č. k. B5-23Cb/300/2015-395 o výške trov konania. Uznesenie bolo doručené žalobcovi 14. novembra 2023 a sťažovateľom 15. novembra 2023.

46. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že rozhodovanie o výške trov konania trvalo viac ako 1 rok a 10 mesiacov. Uvedené obdobie bolo poznačené nečinnosťou mestského súdu, čo malo za následok zbytočné prietahy v konaní.

47. Ústavný súd konštatuje, že nečinnosť mestského súdu predstavuje nečinnosť v takom rozsahu, ktorý je nezlučiteľný s imperatívom v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

48. Ústavný súd dospel k záveru, že mestský súd v napadnutom konaní nezvolil taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu rozhodnutiu o výške trov konania, a tým aj k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania. Nečinnosťou mestského súdu tak bolo v napadnutom konaní porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd rozhodol v súlade s čl. 127 ods. 2 prvou vetou ústavy a § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

49. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

50. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd síce v napadnutom súdnom konaní zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru mestským súdom, avšak medzičasom vyšší súdny úradník 14. novembra 2023 uznesením č. k. B5-23Cb/300/2015-395 rozhodol o výške trov konania, z tohto dôvodu ústavný súd nevyhovел ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať vo veci bez zbytočných prietahov (bod 3 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

51. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.
52. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.
53. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).
54. Prihliadajúc na petit ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že každý zo sťažovateľov si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie vo výške po 1 000 eur, ktoré odôvodnili dlhotrvajúcim stavom právnej neistoty.
55. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.
56. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä s prihliadnutím na skutočnosť, že po podaní ústavnej sťažnosti bolo rozhodnuté o výške trov konania, čím došlo k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia nachádzali, ústavný súd ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej sťažovatelia požadovali priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, nevyhovel (bod 3 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

57. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 560,90 eur (bod 2 výroku tohto nálezu).
58. Návrh na priznanie trov právneho zastúpenia ústavný súd posudzoval podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľom priznal trovy právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky upravené podľa § 13 ods. 2 vyhlášky z dôvodu zastupovania dvoch sťažovateľov. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2023 v sume 208,67 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2023 v sume 12,52 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 560,90 eur vrátane dane z pridanej hodnoty, keďže advokátka je platcom dane z pridanej hodnoty (bod 2 výroku tohto nálezu).

59. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2024

Libor Duľa
predseda senátu